

Nr 8

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 6 kap. 1 § och 30 kap. 6 § rättegångsbalken.

Genom en den 12 november 1954 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 11, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 6 kap. 1 § och 30 kap. 6 § rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 6 kap. 1 § och 30 kap. 6 § rättegångsbalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 KAP.

1 §.

Protokoll skall — — — — — mål särskilt.

Över handläggning — — — — — heller protokoll.

Rör mål allenast ansvar för brott, varå icke kan följa svårare straff än böter, och har den tilltalade erkänt gärningen, må i sådant mål i stället för protokoll föras anteckningar enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Konungen.

I mål, som rör allenast ansvar för brott, må, om den tilltalade erkänt gärningen och svårare straff än böter ej ådömes, i stället för protokoll föras anteckningar enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Konungen.

30 KAP.

6 §.

Rör mål allenast ansvar för brott, varå icke kan följa svårare straff än böter, och har den tilltalade erkänt gärningen, må domen utfärdas i förklarad form. Dom, varigenom högre

I mål, som rör allenast ansvar för brott, må, om den tilltalade erkänt gärningen och svårare straff än böter ej ådömes, domen utfärdas i förklarad form. Dom, varigenom högre

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

rätt fastställer lägre rätts dom, må ock utfärdas i förenklad form. Närmare bestämmelser därom meddelas av Konungen.

rätt fastställer lägre rätts dom, må ock utfärdas i förenklad form. Närmare bestämmelser därom meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1955.

Beträffande de i propositionen anförda skäl, för vilka redogörelse icke lämnas här nedan, får utskottet hänvisa till propositionen.

Gällande rätt

Protokoll skall enligt 6 kap. 1 § rättegångsbalken föras för varje mål särskilt. Härifrån gives dock den undantagsregeln att om målet rör allenast ansvar för brott, varå icke kan följa svårare straff än böter, och den tilltalade erkänt gärningen, i sådant mål anteckningar enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t, må föras i stället för protokoll.

Bestämmelser om dom och beslut i brottmål återfinnes i 30 kap. rättegångsbalken. Enligt 1 § sker rättens avgörande av saken genom dom medan annat rättens avgörande träffas genom beslut; beslut, varigenom rätten annorledes än genom dom skiljer saken från sig, är slutligt beslut. Kapitlets 5 § stadgar, att dom skall avfattas skriftligen, och föreskriver vad domen skall angiva. I 6 § stadgas härifrån det undantaget, att om mål rör allenast ansvar för brott, varå icke kan följa svårare straff än böter, och den tilltalade har erkänt gärningen, domen må utfärdas i förenklad form; närmare bestämmelser därom skall meddelas av Kungl. Maj:t. Enligt 8 § skall dom uppsättas särskilt och underskrivas av de lagfarna domare, som deltagit i avgörandet. Vad i 5 och 8 §§ är stadgat om dom skall enligt 10 § tillämpas även å slutligt beslut, om frågans beskaffenhet fordrar det. För beslut, som ej är slutligt, gäller däremot andra regler.

Det för den förenklade formen av protokoll och domar uppställda villkoret att målet rör allenast ansvar för brott, varå icke kan följa svårare straff än böter, är samma villkor, som enligt 1 kap. 5 och 11 §§ rättegångsbalken gäller för att underrätt skall vara domför med mindre kvalificerad sammanställning.

De i rättegångsbalken förutsatta administrativa bestämmelserna om förenklade protokoll och domar har meddelats i 5, 6 och 13 §§ protokollskungörelsen den 26 september 1947.

Tidigare ändringsförslag

Frågan om en utvidgning av tillämpningsområdet för förenklade protokoll och domar i brottmål har av Kungl. Maj:t tidigare förelagts riksdagen,

nämligen genom proposition nr 200 till 1954 års riksdag. I denna proposition, som byggde på ett av 1951 års rättegångskommitté den 10 augusti 1953 avgivet betänkande med förslag till vissa ändringar i rättegångsbalken m. m. (SOU 1953: 26), föreslogs, att behörigheten för underrätt med mindre kvalificerad sammansättning skulle, såvitt nu är i fråga, avse — utom såsom förut mål rörande ansvar för brott varå icke kunde följa svårare straff än böter — även det fall att i straffsatsen tillika inginge svårare straff än böter men sådant straff med hänsyn till vad som anförts vid åtalets väckande icke ifrågakomme för gärningen och ej heller sedermera funnes böra ådömas. Vidare föreslogs sådana jämkningar i 6 kap. 1 § och 30 kap. 6 § rättegångsbalken, att den förenklade formen för protokoll och dom skulle få användas i mål som rörde allenast ansvar för brott, därest vid huvudförhandling häradsrätten vore domför med tre i nämnden och rådhusrätt med en lagfaren domare samt den tilltalade erkänt gärningen.

Riksdagen avslag, efter avstyrkande av första lagutskottet i dess utlåtande nr 25, förslaget om ändring av domförhetsreglerna. Därvid föll även förslagen om ändring av reglerna rörande förenklade protokoll och domar.

Beträffande sistnämnda fråga anfördes i utskottets av riksdagen godkända utlåtande, att de i propositionen föreslagna reglerna, som i större utsträckning än de nu gällande möjliggjorde att föra anteckningar i stället för protokoll och att utfärda domar i förenklad form, anknöte i den framlagda lagtexten till att underrätten vore domför i sin mindre kvalificerade sammansättning. I denna utformning komme de föreslagna reglerna därför att förfalla vid avslag å propositionen i denna del. Det syntes emellertid önskvärt med en reform i den avsedda riktningen och betänkligheter syntes ej heller behöva möta mot att möjligheterna till tabelldom gäves ungefärligen det utrymme, som i propositionen syntes ha varit avsett. Det borde således övervägas att i mål rörande allenast ansvar för brott tillåta användande av tabelldom, då den tilltalade erkänt gärningen och svårare straff än böter ej ådömdes.

Nytt förslag från rättegångskommittén

I en med skrivelse den 1 september 1954 till Kungl. Maj:t överlämnad promemoria har 1951 års rättegångskommitté till förnyad prövning upptagit frågan om utvidgat tillämpningsområde för förenklade protokoll och domar. Därvid har kommittén vidhållit, att en vidgad användning av denna enklare form skulle innebära en ej oväsentlig arbetsbesparing. Det vore ej nödvändigt att anknyta ifrågavarande bestämmelser till domförhetsreglerna. En lämplig lösning syntes vara att, såsom första lagutskottet vid 1954 års riksdag antytt, tillåta den förenklade formen i mål, som rörde allenast ansvar för brott, då den tilltalade erkänt gärningen och svårare straff än böter ej ådömdes. Liksom enligt nuvarande regler och tidigare förslag förutsattes förenklat protokoll skola kunna föras endast om tabelldom användes, medan det icke skulle vara någon förutsättning för användande av tabelldom, att förenklat protokoll fördes. Mot den nu föreslagna lösningen kunde

invändas, att man vid en huvudförhandlings början icke alltid skulle veta, om tabelldom kunde komma till användning och således heller icke om man kunde underlåta att föra protokoll. Denna svårighet syntes emellertid utan olägenhet kunna lösas genom att i tveksamma fall vederbörliga protokollsanteckningar fördes och att dessa sedan, om tabelldom användes, antingen makulerades och ersattes med anteckningar i tabellen eller, om undantagsvis ett fristående protokoll ändock erfordrades, iordningställdes till ett sådant.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen har *t.f. chefen för justitiedepartementet, statsrådet Lindell*, anfört följande:

På sätt framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen förelåg vid 1954 års riksdag enighet mellan Kungl. Maj:t och riksdagen om att tillämpningsområdet för förenklade protokoll och domar borde vidgas och även om huru långt man därvid borde gå. Någon lösning av frågan kom dock ej till stånd vid 1954 års riksdag, eftersom det då framlagda förslaget var lagtekniskt sammankopplat med ett annat reformförslag, vilket riksdagen ansåg sig icke böra biträda. Det av kommittén nu framlagda förslaget till en fristående lösning överensstämmer i sak med det vid 1954 års riksdag behandlade och jag förordar att detsamma nu genomföres. Då det är önskvärt att reformen vinner tillämpning snarast möjligt, torde lagändringen höra träda i kraft den 1 april 1955.

Lagrådet

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 11, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 3 februari 1955

På första lagutskottets vägnar:

EMIL AHLKVIST

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlqvist, Branting, Per Olofsson, Lodenius, fru Gärde Widemar, herr Franzén, fru Wallentheim och herr Ollén;

från andra kammaren: herrar Lindberg, Landgren, Hedqvist, fröken Liljedahl, herrar Östlund, Ekström, Larsson i Stockholm och Larsson i Luttra.